

på en begynnande omvändelse hos vederbörande saknas visserligen ej. Och rättvisligen skall det medges att näppeligen tillförene det talats och skrivits så mycket och så förnuftiga ting i orgelfrågan som under det sistförflutna året. Men från dessa ansatser till en verklig reformering av vårt inhemska orgelbyggeri är steget långt. Orgeln, icke ett mer eller mindre lyckat eller misslyckat orkestersurrogat, utan ett självständigt instrument, *fullt motsvarande först och främst liturgiskt-kyrkliga krav*, må det alltjämt vara målet för strävandena på detta område. Utan tvivel är fortsatt upplysning härvid nödvändig. Men huruvida vi ett år härefter skola ha närmat eller fjärrmat oss det uppställda målet, är dock ytterst beroende på om viljan till *ett sunt, sakligt och opartiskt* ställningstagande till orgelproblemet är tillfinnandes hos vårt lands organister.

Waldemar Ahlén.

Samverkan mellan präster och konstnärer.

Torsdagen den 1 mars samlades i Stockholm en del präster, konstnärer och representanter för konstvärden i landet för att på inbjudan av Diakonistyrelsens konstutskott diskutera möjligheterna för ökad samverkan mellan präster och konstnärer i frågor rörande kyrkornas prydnad. Redan i ärkebiskop E. Eidems inledningsanförande tolkades den vidsynthet, som gick som en röd tråd genom hela mötet. Den levande konsten får ej pressas in i en trång, prästerlig syn, sade ärkebiskopen, men i kyrkans tjänst får den icke vara självändamål.

Riksantikvarien Sigurd Curman betonade också konstnärens frihet. Av en god kyrkomålare fordras djup och intensitet gentemot uppgiften och därtill konstnärlig genialitet. Prästen har emellertid rätt att fordra respekt för kyrkans lära, dess uttryckssätt och symboler, vilket inte bör hindra, att nyskapelse också skall kunna ske. — Domprosten, prof. G. Lizell talade därefter om den nutida kyrkliga bildkonstens undervisande och uppbyggande betydelse. Kyrkokonsten skall äga psalmens förening av enkelhet och personlig individualitet. Endast i undantagsfall bör nutidsbilden komma till användning, ty me-

nighetens förhållande till kyrkokonsten fordrar en viss bundenhet vid traditionen, som i själva verket innehåller föreställningar om de bibliska scenerna.

Professor E. Linderholm lämnade en lång historisk utredning om kyrkokonstens ursprung och historia och betonade betydelsen för konstnären att känna den äkta Jesusbilden, sådan den framgår av modern bibelexegesen. Verkligheten måste eftersträvas; den kan också en modern konstnär träffa tack vare bl. a. vår tids arkeologiska kunskaper. Professor L. önskade även, att scener ur svenska kyrkans liv måtte skildras, t. ex. en viss historisk person i en viss trakt, en minnesvärd händelse i hemtraktens historia. Om all religiös konst bör gälla, att den skall vara kunnande, d. v. s. utförd av mästarehand samt vara verkligt inspirerad. Folkets intresse och smak skola höjas, och ett religiöst stormåleri skall uppstå med kyrkan som mecenat.

Konstnärens synpunkter på sina uppgifter var ämnet för fyra anföranden av professorerna L. I. Wahlman, Otte Sköld, Nils Sjögren samt konstnären Hugo Gehlin. Den förstnämnde behandlade förhållandet mellan konstnären och uppdragsgivaren

och framhöll, att direktiv från den sistnämnde äro välkomna men ej imperativ. Många fina och träffande iakttagelser rörande modern kyrkoarkitektur framställles här. Prof. Otte Sköld konstaterade, att kyrkan under de senare åren endast framskapat parafraaser och svaga imitationer; den moderna konsten har ännu icke fått visa vad den duger till. Och dock är varje konstnär besjälad av en religiös grundförutsättning, som gör honom lämplig i kyrkans tjänst. Däremot är det icke självklart, att en troende kristen är den lämpligaste att skapa religiös konst, men en övertygad kristen, som är stor konstnär, har de bästa förutsättningar, t. ex. Skovgaard. En sådan konstnär bör ges största möjliga frihet.

Professor Sjögren menade också, att konstens väsen är religiöst i den mening att den är förbunden med behov som ligger utanför det vardagliga. I våra dagar fråga kyrkans män mera efter detaljer i den historiska framställningen än efter konstnärliga kvaliteter och uttrycksfullhet. Han önskade, att även nutida, aktuella ämnen skulle beredas plats i kyrkan. Konstnären H. Gehlin citerade sin lärare Skovgaard för att karaktärisera god kyrkonst: den skall kunna stå sig för den kräsnaste och förstås av alla människor. En god religiös målning skall vara upplevad och ha samband med gammal konst utan att stå i beroende av denna. I bibeln finnas många ämnen, som äro värda att tagas upp till konstnärlig behandling och även nya aktuella ämnen borde kunna framställas i kyrkans långhus. Även symbolvärlden bör utvidgas men försiktigt. De gamla symbolerna äro snart alldeles oförstådda.

I den efterföljande diskussionen framträdde både präster och konstnärer med synpunkter, som icke alltför mycket gingo isär. Så t. ex. framhöll kyrkoherde Hal-

lén, Arvika, att kyrkobildderna skola återge en religiös scen i evangeliets form. I en modern kyrka ansåg han att modern utsmyckning vore lämplig. Så knytes den religiösa uppenbarelsen samman med vår tid. Rektor Manfred Björkquist uppvisade gentemot konstnärernas inställning, att god konst icke alltid vore religiös konst; att lyfta ett vardagligt motiv till ett högre plan är icke lätt. Arkitekt H. Ahlberg betonade, att konstnärer, som sällan fostrats i en kyrklig miljö, ha vissa svårigheter att röra sig i dess tjänst. Men han ansåg att tidsläget nu förenar präster och konstnärer och att en gemensam grund nu kan läggas, bestående i ärlighet mot varandra.

Efter en del andra inlägg avslutades mötet av riksantikvarien. På kvällen samlades man i Storkyrkan, där en stämningfull avslutning ägde rum med kyrkomusik och tal av rektor M. Björkquist och pastor primarius Nils Widner.

Mötets främsta resultat var kanske den för många ganska överraskande erfarenheten, att gemensamheten mellan präster och konstnärer eller den spänning, som ärkebiskopen talade om, var betydligt större än man — isynnerhet från konstnärshåll — vågat tro. Konstnärernas, särskilt målarnas, förtroende för kyrkan som konstnärlig uppdragsgivare torde efter detta ha blivit avsevärt större. Men även prästerna hade tillfälle att konstatera ett djupt allvar och en djupt syftande avsikt i konstnärernas intresse för kyrkliga uppgifter.

Det vore skada, om mötet, som hölls inför en visserligen talrik, men ändå i förhållande till de båda parternas antal obetydlig menighet, icke på något sätt skulle hugfästa resultaten t. ex. genom en publikation, vari inledningsföredragen trycktes och referat av diskussionsinläggen gjordes. En sådan skrift borde spridas till alla präster och församlingar.

Bengt Cnattingius.